

BEZPIEKA WOBEC RUCHU OAZOWEGO (1977–1981)

Ruch oazowy od początku był inwigilowany przez Służbę Bezpieczeństwa. Nieustannie karano gospodarzy, którzy przyjmowali do swoich domów uczestników rekolekcji oazowych (piętnastodniowych obozów rekolekcyjnych). Specjalne komisje składające się z przedstawicieli Sanepidu, straży pożarnej, wydziałów finansowych oraz milicji i Służby Bezpieczeństwa karały gospodarzy pod najróżniejszymi pretekstami: braku piorunochronów (gdy we wsi nawet remiza strażacka nie posiadała odgromników), prowadzenia stołówki bez wymaganego zezwolenia, wynajmowania pokoi bez zezwolenia, korzystania z zanieczyszczonej wody w studni itp.

Dezinformacja, prowokacja i próby wewnętrznego skłócenia

Ks. Franciszek Blachnicki, założyciel oaz, i jego najbliżsi współpracownicy pozostawali w ciągłym „zainteresowaniu” SB. Inwigilowano budynki oaz, przeprowadzano w nich rewizje, zatrzymywano pracowników, konfiskowano materiały oazowe¹. W latach 1968–1970 SB prowadziła systematyczną akcję pod kryptonimem „Instytut”. Naczelnik Wydziału IV Departamentu IV MSW w Warszawie 21 stycznia 1974 r. wydał polecenie aktywnego rozpracowania ruchu oazowego. Oznaczało to wprowadzenie do oaz tajnych współpracowników i wzmoczoną inwigilację ruchu². W latach 70. utrudniano wydawanie i kolportaż materiałów oazowych³. Nieustannie plombowano „nielegalne budowy” na terenie centrum ruchu⁴ i w innych domach oaz, wymierzano kary w kolegach do spraw wykroczeń. Szykany te jednak nie przynosiły władzom pożądaných skutków, a oazy z roku na rok gromadziły coraz większą liczbę członków. W roku 1977 rozpoczęto planową akcję systematycznego rozbicia ruchu⁵.

Działania administracyjne władz zostały skupione na terenie województwa nowosądeckiego, gdzie odbywało się ok. 2/3 ogółu wszystkich oaz rekolekcyjnych. Tamtejszy wojewoda Lech Bafia w czerwcu 1977 r. powołał specjalne zespoły do rozwiązywania oaz jako nielegalnych obozów i kolonii. Pomimo wielu działań administracyjnych, mających

¹ AIPN Lu, 012/699, Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie, Materiały śledcze 1944–1990; AIPN Kr, 07/4229, WUSW Kraków, III, [Bez tytułu], Plan realizacji sprawy operacyjnego rozpracowania Nr OMA-1-6275/66 krypt. „Instytut” z dn. 10 XI 1967 r.

² AIPN, 0639/39, Oazy 1974/1975, Pismo zastępcy naczelnika Wydziału IV KWMO w Krakowie mjr. Ryszarda Kumorka do naczelnika Wydziału IV Departamentu IV MSW w Warszawie z dn. 12 VIII 1974 r., k. 18.

³ AIPN Kr, 037/262, Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych, Akta dochodzenia w sprawie rozpowszechniania broszur bez wymaganego zezwolenia 16 IX 1978 – 28 IV 1979 r., t. 1 i 2.

⁴ Centrum Ruchu Światło-Życie znajduje się na Kopiej Górze w Krościenku.

⁵ Brak jednak dokumentu najwyższych władz z planem likwidacji oaz prowadzonej od roku 1977.

Ks. Franciszek Blachnicki (1979 r.)

spowodować rozwiązanie się oaz, żadna z grup nie przerwała rekolekcji⁶.

Równoległe z działaniami administracyjnymi SB rozpoczęła realizację tajnych planów mających na celu przedstawienie fałszywego obrazu ruchu oazowego i wzbudzenie nieufności w stosunku do oaz i ich założyciela ks. Blachnickiego. Miało to z czasem doprowadzić do likwidacji ruchu rękami biskupów⁷. Realizacja tego planu zbiegła się z zmianami dokonywanymi w pionie SB do walki z Kościołem. Powołaną w 1973 r. w Departamencie IV MSW Samodzielną Grupę „D”, zajmującą się działaniami „dezintegrującymi” i „dezinformacyjnymi” w Kościele, przekształcono w roku 1977 w Wydział VI Departamentu IV MSW. Jednocześnie w większych miastach wojewódzkich, m.in. w Krakowie, Lublinie, Katowicach, utworzono jej odpowiedniki terenowe. W tym samym roku dyrektor Departamentu IV Konrad Straszewski wnosił już o zwiększenie dla 20 województw etatów w Wydziałach IV z uwagi na „potrzebę podjęcia na szerszą skalę aktywnych i kompleksowych przedsięwzięć specjalnych mających na celu ograniczenie i likwidację politycznie negatywnych działań kleru w duszpasterstwie akademickim oraz rozwijającym się ruchu oazowym”⁸.

Faktycznie już na przełomie 1977 i 1978 r. w ruchu oazowym dostrzeżono niepokojący wzrost liczby rozpowszechnianych fałszyfikatów i ulotek o treści wrogiej oazom. W czerwcu 1978 r. ks. Franciszek Blachnicki w opracowaniu *Anonimy i fałszyfikaty w walce z Ruchem Światło-Życie* pisał o zaobserwowanym nasileniu różnego rodzaju fałszyfikatów i anonimów rozsyłanych z „jakiegoś zakonspirowanego ośrodka”⁹.

Na przełomie 1977–1978 r. rozsyłano np. do animatorów oaz ankietę przygotowaną rzekomo przez animatorów studenckich z Krakowa, związanych z ośrodkiem duszpasterstwa

⁶ Zarządzenie wojewody nowosądeckiego nr 58/77 z dnia 30 VI 1977 r. i jego realizacja [w:] *Fakty – dokumenty – komentarze*, oprac. Krajowe Duszpasterstwo Służby Liturgicznej, [b.m. i d.w.], Archiwum Główne Ruchu Światło-Życie Lublin, Ruch Światło-Życie.

⁷ Niestety, nie posiadamy dokumentów SB wskazujących na podejmowanie poszczególnych działań dezinformacyjnych i dezintegracyjnych. Prokurator Andrzej Witkowski stwierdza, że komórka „D”, a później Wydział VI Departamentu IV, nie prowadziła żadnej szczegółowej dokumentacji jego działalności („Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2003, nr 1 (24), s. 8).

⁸ *Informacja o działalności komórek „D” pionu IV byłej Służby Bezpieczeństwa*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2003, nr 1, s. 37.

⁹ Archiwum Metropolitalne w Krakowie, Ks. Kard. Karol Wojtyła, Duszpasterstwo młodzieżowe (różne), *Anonimy i fałszyfikaty w walce z Ruchem Światło-Życie* [w]: Ruch Światło-Życie. Dokumentacja – maj 1978, AKKWE IX-1/427 II.

akademickiego przy kościele Dominikanów¹⁰. Ankieta poza zwykłymi pytaniami niewzbudzającymi większego podejrzenia zawierała również i takie, których intencja była łatwa do rozpoznania. Pytano np.: *Czy Ruch „Światło-Życie” może istnieć bez centrali?* bądź: *Czy odpowiada Ci styl pracy i życia osobistego Twojego proboszcza?* Wraz z ankietą rozsyłano hymn na cześć „Ojca Franciszka”, który wskazywał na stawianie ks. Blachnickiego w szeregu świętych¹¹. Rozpowszechniano również list fikcyjnych animatorów krakowskich skierowany do proboszczów tej archidiecezji¹².

Autorzy kolejnego fałszywego listu rozsyłanego w lutym 1978 r. podszywali się pod „diakonie stałą” ruchu w Lipiu w diecezji koszalińskiej¹³. Jeszcze inny fałszyfikat podpisała „diakonia stała Ruchu Światło-Życie w Zakopanem, ul. Pardałówka 5”¹⁴.

Ks. Franciszek Blachnicki tak podsumowywał dezinformujące działania SB: „Pisma te są więc redagowane w stylu »pobożnym« z cytatami z Pisma Świętego, zwrotami modlitewnymi, z użyciem zdań i terminów, które stosowane są w ramach ruchu. W tej oprawie podawane są jednak – imputowane członkom, względnie animatorom ruchu – pewne twierdzenia, względnie demonstrowane pewne postawy, które z punktu widzenia kościelnego muszą być uznane za niewłaściwe i które w ten sposób mają zdezwuować ruch w oczach biskupów, kapłanów i innych ludzi mających wyczulony »sensus Ecclesiae« [zmysł Kościoła]”¹⁵.

Jeden z fałszyfikatów rozpowszechnianych wśród członków ruchu oazowego zatytułowany *Duch Święty działa w naszych czasach* został ułożony na wzór „Modlitwy wiernych”. Jej wezwania odzwierciedlały kierunki wszystkich redagowanych fałszyfikatów i anonimów. Wynoszono w niej w poczet świętych ks. Blachnickiego, a ruch oazowy przedstawiano jako

Ks. Franciszek Blachnicki przewodniczy Eucharystii podczas Dnia Wspólnoty w Brzegach, 17 sierpnia 1975 r.

¹⁰ AGRŚ-Ż Lublin, RŚ-Ż, T. Anonimy i fałszyfikaty 1978.

¹¹ *Ibidem*.

¹² AKKWE IX-1/427 II.

¹³ *Ibidem*. W Lipiu w diecezji koszalińskiej zawiązał się zespół osób z Ruchu Światło-Życie mieszkających we wspólnocie według rad ewangelicznych. Wspólnota składała się z sekcji żeńskiej mieszkającej przy parafii i z sekcji męskiej zamieszkującej we własnym domu. Posiadała ona kilka arów ziemi. W 1978 r. grupa była nachodzona przez różnego rodzaju kontrole i karana kolegiami (AGRŚ-Ż Lublin, Sprawozdanie OŻK 1978 r., płyta CD, 352). W tym samym roku rozsyłano wiele anonimów i fałszyfikatów do księży diecezji koszalińskiej, oczerniając wspólnotę w Lipiu (*ibidem*).

¹⁴ AKKWE IX-1/427 II.

¹⁵ *Ibidem*.

Godzina świadectwa podczas Dnia Wspólnoty na górze Błyszcz koło Tylmanowej. Za porożem widoczny ks. Franciszek Blachnicki – 17 sierpnia 1975 r.

wspólną protestancką, która odnowi skostniały za sprawą hierarchii Kościół w Polsce¹⁶.

Oprócz fałszyfikatów rozposzczelnianych przez SB¹⁷ w październiku i listopadzie 1977 r. rozesłano do wszystkich biskupów anonim pt. *Uwagi dotyczące zaobserwowanych przejawów infiltracji baptyzmu do Kościoła Katolickiego w Polsce za pośrednictwem Ruchu „Światło-Życie”*¹⁸. Dopiero kiedy wszystko wskazywało, że memoriał został napisany przez ks. Zbigniewa Frączkowskiego, autor przyznał się do jego redakcji¹⁹.

Na początku następnego roku współpracujący z ks. Frączkowskim Andrzej Szymański rozesłał do biskupów pismo pt. *Niepokoje związane z „ekumenizmem” realizowanym w Ruchu „Światło-Życie”*. Wraz z tymi pismami roz-

powszechniano również opracowanie *Uwagi krytyczne do programu formacyjnego ruchu „Światło-Życie”*, autorstwa rzekomo ks. Andrzeja Kowalczyka, oraz niepodpisany tekst pt. *Ruch Światło-Życie jako ruch ekumeniczny (Wyjaśnienia na temat współpracy Ruchu Światło-Życie z ruchem ewangelizacyjnym „Agape”)*²⁰. Opracowania te skierowano wprost do księży biskupów i do osób mających duże znaczenie w strukturach Kościoła²¹.

W związku z zarzutami dotyczącymi kontaktów ekumenicznych Ruchu Światło-Życie zorganizowano specjalne spotkanie w celu wyjaśnienia insynuacji. W spotkaniu (12 stycznia 1978 r.) w Zakopanem wzięli udział: ks. kard. Karol Wojtyła, bp Henryk Gulbinowicz, bp Ignacy Tokarczuk oraz grono osób odpowiedzialnych za pracę Ruchu Światło-Życie: ks. prof. Franciszek Blachnicki, ks. prof. Mieczysław Brzozowski, ks. dr Wojciech Danielski i ks. Stanisław Hartlieb²².

¹⁶ *Ibidem*.

¹⁷ Zob. przypis 8.

¹⁸ AGRŚ-Ż Lublin, RŚ-Ż, T., Pismo ks. Zbigniewa Frączkowskiego, *Uwagi dotyczące zaobserwowanych przejawów infiltracji baptyzmu do Kościoła Katolickiego w Polsce za pośrednictwem Ruchu „Światło-Życie”*.

¹⁹ *Ibidem*, List ks. bp. Tadeusza Błaszkiewicza do księży biskupów z dn. 31 I 1978 r.

²⁰ AGRŚ-Ż Lublin, RŚ-Ż, T., Pismo ks. Zbigniewa Frączkowskiego.

²¹ Na pismach umieszczano nagłówki, które miały uwierzytelniać ich wagę („wyłącznie do użytku wewnętrznego Konferencji Episkopatu Polski”, „Do użytku wewnętrznego dla księży biskupów” itp.).

²² AGRŚ-Ż Lublin, T., Pismo ks. Zbigniewa Frączkowskiego, List ks. bp. Tadeusza Błaszkiewicza

Bp Władysław Miziołek przedstawił 28 stycznia 1978 r. swoją opinię w sprawie, stwierdzając, że pisma zbyt mocno ujmują rolę członków ruchu „Agape”, przejaskrawiają niebezpieczeństwo „infiltracji” oraz nie dadzą się pogodzić ze wskazaniami posoborowej nauki Kościoła²³. Ponadto biskup zwracał uwagę, że ks. Frączkowski nie przesłał swoich *Uwag* do Komisji Episkopatu do spraw Ekumenizmu, choć w trosce o czystość katolickiej formacji młodzieży, co tak mocno podkreślał, powinien był to uczynić²⁴.

Wiosną 1978 r. do księży i biskupów w Polsce trafił falsyfikat Komunikatu III Krajowej Kongregacji Odpowiedzialnych Ruchu Światło-Życie. Kongregacja, która odbyła się w dniach 3–5 marca, wypracowała trzy dokumenty. Jeden z nich, pt. *Komunikat III KKO Ruchu Światło-Życie w sprawie aktualnej sytuacji, trudności i zadań Ruchu*, sfalszowano. Treść deklaracji zmieniono, zachowując niemal identyczną objętość i grafikę z oryginałem.

I tak np. fragment: „W minionym roku zgodnie z wizją zarysowaną na III KKO rozpoczął się proces tworzenia diakonii jedności Ruchu na szczeblu krajowym, diecezjalnym i rejonowym. Proces ten w większości diecezji jest wprawdzie jeszcze bardzo słabo rozwinięty, ale ważne jest, iż istnieje już jasna koncepcja systematycznie realizowana” zamieniono na: „W minionym roku zgodnie z wizją zarysowaną na III KKO rozpoczął się proces tworzenia diakonii jedności Ruchu na szczeblu krajowym, diecezjalnym i rejonowym. Proces ten w większości diecezji jest jeszcze niedostatecznie rozwinięty z braku zrozumienia istoty i celów Ruchu przez biskupów ordynariuszy oraz starszych wiekiem księży zamkniętych na działanie Ducha świętego”²⁵.

Zdanie: „Zaakceptowanie przez Konferencję Plenarną Episkopatu Polski projektu rozwiązania problemów finansowych Ruchu przez odwołanie się do ofiarności wiernych” zamieniono na: „Zaakceptowanie przez Konferencję Plenarną Episkopatu Polski projektu rozwiązania problemów finansowych Ruchu poprzez utworzenie obowiązkowego parafialnego funduszu ewangelizacyjnego oraz odwołanie się do ofiarności wiernych”²⁶.

W deklaracji kongregacji ustosunkowano się również do wzrastającego w ostatnim czasie zjawiska rozpowszechniania falsyfikatów, anonimów i plotek wymierzonych przeciwko ruchowi oazowemu. Służba Bezpieczeństwa zamieniła zatem zdanie:

„Zjawiskiem rozpowszechnionym są różnego rodzaju plotki na temat Ruchu, rozsiewane przez nieodpowiedzialnych ludzi lub niepoinformowanych o jego prawdziwych celach [...]” na zdanie: „Zjawiskiem rozpowszechnionym są różnego rodzaju plotki na temat Ruchu, rozsiewane przez nieodpowiedzialnych księży lub ludzi niepoinformowanych o jego prawdziwych celach [...]”.

do biskupów Episkopatu Polski z dn. 31 I 1978 r.

²³ *Ibidem*, List bp. Władysława Miziołka do bp. Tadeusza Błaszkiewicza z dn. 28 I 1978 r.

²⁴ *Ibidem*.

²⁵ *Ibidem*.

²⁶ *Ibidem*.

Autentyczna ulotka Krucjaty Wyzwolenia Człowieka wydana w pierwszą rocznicę jej proklamowania (1980 r.)

NIE LĘKAJCIE SIĘ

8.06.1979 mM 8.06.1982

I KRUCJATA WYZWOLENIA

KOMITET WYZWOLENIA CZŁOWIEKA

w sprawie powołania 267 pielgrzymki

W dniu dzisiejszym wzięliśmy udział w posiedzeniu wyjątkowym, którego tematem było: „W sprawie powołania 267 pielgrzymki”. W tym celu przesyłamy do Państwa listy, w których podajemy szczegóły dotyczące powołania 267 pielgrzymki. W tym celu przesyłamy do Państwa listy, w których podajemy szczegóły dotyczące powołania 267 pielgrzymki. W tym celu przesyłamy do Państwa listy, w których podajemy szczegóły dotyczące powołania 267 pielgrzymki.

Krucjata Wyzwolenia Człowieka ma na celu wywołanie 267 pielgrzymki. W tym celu przesyłamy do Państwa listy, w których podajemy szczegóły dotyczące powołania 267 pielgrzymki. W tym celu przesyłamy do Państwa listy, w których podajemy szczegóły dotyczące powołania 267 pielgrzymki. W tym celu przesyłamy do Państwa listy, w których podajemy szczegóły dotyczące powołania 267 pielgrzymki.

W tym celu przesyłamy do Państwa listy, w których podajemy szczegóły dotyczące powołania 267 pielgrzymki. W tym celu przesyłamy do Państwa listy, w których podajemy szczegóły dotyczące powołania 267 pielgrzymki. W tym celu przesyłamy do Państwa listy, w których podajemy szczegóły dotyczące powołania 267 pielgrzymki.

W tym celu przesyłamy do Państwa listy, w których podajemy szczegóły dotyczące powołania 267 pielgrzymki. W tym celu przesyłamy do Państwa listy, w których podajemy szczegóły dotyczące powołania 267 pielgrzymki. W tym celu przesyłamy do Państwa listy, w których podajemy szczegóły dotyczące powołania 267 pielgrzymki.

Spreparowana ulotka Krucjaty Wyzwolenia Człowieka (1980 r.)

W tym celu przesyłamy do Państwa listy, w których podajemy szczegóły dotyczące powołania 267 pielgrzymki. W tym celu przesyłamy do Państwa listy, w których podajemy szczegóły dotyczące powołania 267 pielgrzymki. W tym celu przesyłamy do Państwa listy, w których podajemy szczegóły dotyczące powołania 267 pielgrzymki. W tym celu przesyłamy do Państwa listy, w których podajemy szczegóły dotyczące powołania 267 pielgrzymki. W tym celu przesyłamy do Państwa listy, w których podajemy szczegóły dotyczące powołania 267 pielgrzymki.

Do szerzenia fałszywych sądów o ruchu oazowym wykorzystywano również pieszki pielgrzymki na Jasną Górę. Przede wszystkim podczas pielgrzymki warszawskiej rozdawano biuletyny redagowane przez Departament IV MSW „Samoobrony Wiary”³². W numerze trzecim rozdawanym pątnikom 267. pielgrzymki warszawskiej autorzy podejmowali polemikę z treścią ulotek redagowanych przez tę samą komórkę SB, w której pracowali. Ulotka informowała m.in. o powołaniu przez Episkopat komisji do zbadania spraw oaz³³.

²⁷ Ibidem.

²⁸ AGRŚ-Z Lublin, RŚ-Ż, T. Anonimy i fałszyfikaty 1978, Analiza pisma anonimowego zaczynającego się od słów „Idźcie więc i nauczajcie wszystkie narody”, podpisanego (maszyną) przez Diakonie Stałą „Światło-Życie”, Zakopane, ul. Pardałówki 5, s. 1.

²⁹ Ibidem, s. 3.

³⁰ Wyrażna sugestia, że oazy przyjęły doktrynę protestancką, odrzucając drugie źródło wiary, jakim jest Tradycja (nauczanie Ojców Kościoła, soborów itd.).

³¹ Ibidem, s. 4.

³² M. Lasota, *O raporcie sejmowej komisji poświęconej samodzielnej grupie „D” w MSW, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej”* 2003, nr 1, s. 35.

³³ AGRŚ-Ż Lublin, *Anonimy...*, „Samoobrona Polska. Pismo Polskiego Komitetu Obrony Życia, Rodziny i Narodu” 1978, nr 3.

Próba zniszczenia ruchu rękoma biskupów³⁴

Rozpowszechniana przez SB podczas wakacji informacja o powołaniu specjalnej komisji do spraw ruchu okazała się w końcu prawdziwa³⁵. O powstaniu komisji ks. Franciszek Blachnicki dowiedział się dopiero po jej utworzeniu. Informacją został zaskoczony przez delegata Episkopatu do spraw Ruchu bp. Tadeusza Błaszkiewicza, który o decyzji Episkopatu poinformował ks. Blachnickiego na Spotkaniu Duszpasterzy Służby Liturgicznej w Nowej Hucie 20 listopada 1979 r.³⁶ W odpowiedzi na to ks. Franciszek Blachnicki skierował do Konferencji Episkopatu Polski list z prośbą o zwolnienie go z funkcji krajowego duszpasterza służby liturgicznej, sprawowanej od 1967 r.³⁷ Dymisja ks. Blachnickiego nie została jednak przyjęta.

W roku 1978 SB rozsiewała również wiele pomniejszych falsyfikatów³⁸. Wobec tych działań podczas IV Krajowej Kongregacji Odpowiedzialnych Ruchu Światło-Życie odbywanej na początku marca 1979 r. ks. Blachnicki wzywał do szczególnej czujności wobec rozpowszechnianych anonimów i falsyfikatów³⁹.

W następnym roku kontynuowano ten proceder. Tradycyjnie już przygotowano odpowiednie ulotki dla pątników warszawskiej pielgrzymki na Jasną Górę. W jednej z nich ruch oazowy przedstawiano jako opanowany przez protestantów i wymykający się spod kontroli władz kościelnych. Jako potwierdzenie podawano powołanie przez Episkopat komisji „Imprimatur” dla ruchu oazowego⁴⁰. W ulotkach atakowano również powołaną przez ks. Franciszka Blachnickiego w 1979 r. Krucjatę Wyzwolenia Człowieka⁴¹. Zarzucano Krucjacie, że walczy z alkoholizmem, a większym problemem w Polsce jest „przerywanie ciąży”⁴².

Akcję Krucjaty próbowano również skłócić z Krajowym Ośrodkiem Duszpasterstwa Trzeźwości. W innej ulotce kolportowanej podczas pielgrzymki wzywano do życia w trzeźwości i krzewienia tego stylu życia. Pomocą miał służyć ośrodek Krajowego Duszpasterstwa Trzeźwości prowadzony przez OO. Kapucynów w Zakroczymiu, którego adres podawano w ulotce. Jednocześnie atakowano Krucjatę: „Przestrzegamy przed pseudoabstynencją proponowaną przez sekciarskie ruchy mistyczne takie jak »Krucjata Wyzwolenia Człowieka«

³⁴ Określenia tego użył jeden z biskupów w rozmowie z ks. Franciszkiem Blachnickim.

AGRS-Ż Lublin, RS-Ż, *Próba oceny sytuacji Ruchu Światło-Życie u progu Oazy Żywego Kościoła* 1980, s. 2.

³⁵ *Ibidem*.

³⁶ AGRS-Ż Lublin, XXV Jubileuszowe Spotkanie Duszpasterzy Diecezjalnych i Zakonnych Służby Liturgicznej w Nowej Hucie, płyta CD, 389.

³⁷ AGRS-Ż Lublin, RS-Ż, List ks. Franciszka Blachnickiego do Konferencji Episkopatu Polski z dn. 24 XI 1978 r.

³⁸ Jak choćby rozkolportowane zaproszenie na spotkanie z protestanckim kaznodzieją Billym Grahamem, który przybył do Polski w październiku 1978 r. (AGRS-Ż Lublin, RS-Ż, T, Anonimy..., Zaproszenie na spotkanie z Billym Grahamem 11 X 1978 r.).

³⁹ AGRS-Ż Lublin, IV KKO..., płyta CD, 431.

⁴⁰ AGRS-Ż Lublin, RS-Ż, T. Anonimy..., „Samoobrona Wiary”, s. 44–45 [brak numeru i daty wydania].

⁴¹ Krucjata Wyzwolenia Człowieka została proklamowana przez ks. Franciszka Blachnickiego w październiku 1978 r. Członkowie Krucjaty składali przyrzeczenie całkowitej abstynencji od alkoholu oraz niekupowania tych produktów i nieczęstowania nikogo. Abstynencja połączona z modlitwą i postem w intencji osób uzależnionych oraz styl życia w trzeźwości miały zatrzymać wzrost spożycia alkoholu w Polsce, a w konsekwencji wykształcić styl życia bez „przymusu alkoholowego”.

⁴² AGRS-Ż Lublin, RS-Ż, T. Anonimy..., „Samoobrona Wiary”, s. 45.

etc. Ruchy te bazują na płytkim fanatyzmie religijnym, unikają wszelkiego racjonalizmu, zastępując go rzekomą ingerencją pozaziemską – np. charyzmatem”⁴³.

W następnym roku SB spreparowała ulotkę Krucjaty Wyzwolenia Człowieka. Falszyfikat wyglądał bardzo podobnie do oryginalnych ulotek wydawanych przez ruch oazowy. W ulotce rozpowszechniano zarzuty, które Urząd do spraw Wyznań wysuwał przeciwko oazom

w korespondencji do Sekretariatu Episkopatu⁴⁴. Poruszano sprawę uchwalonej na V Krajowej Kongregacji Odpowiedzialnych Ruchu Światło-Życie *Deklaracji w sprawie zaangażowania członków Ruchu w aktualne problemy narodu*. W ulotce pisano m.in.: „Problemy, których dotyczy deklaracja z 2.03.1980 r., należą właśnie do klasycznych problemów, w których katolików zwłaszcza świeckich obowiązuje działanie na własną odpowiedzialność i ryzyko, w oparciu tylko o nakazy chrześcijańskiego sumienia, gdzie nie można asekurować się i zrzucić z siebie odpowiedzialności przez zwracanie się po decyzję odgorną do tych, którzy reprezentują władzę – także władzę duchowną.

Taka postawa dla przedstawicieli Hierarchii powinna być jedynie wyrazem dojrzałości chrześcijańskiej, bo nikt

tu nie może wydawać w tej sprawie wiążących decyzji. Wyzwolenie człowieka dotyczy również wolności dania świadectwa i wezwania zarazem, do którego każdy winien ustosunkować się wskazaniem własnego sumienia.

Czy godzi się zatem postąpić tak, jak to uczynił Administrator Apostolski w Lubaczowie? (dokument na ten temat przekazujemy w załączeniu)”⁴⁵.

⁴³ AGRŚ-Ż Lublin, RŚ-Ż, T. Anonimy i falsyfikaty 1979, Ulotka zaczynająca się od słów: „Siostry i bracia. Koleżanki i koledzy: „Bądźcie trzeźwi i szczerze trzeźwość”.

⁴⁴ To jeszcze bardziej wyrafinowany sposób uderzenia w ruch. Urząd do spraw Wyznań nie mógł się co prawda bezpośrednio powołać na treść ulotki, ale przesłanie jej do wszystkich biskupów musiało pozostać w świadomości episkopatu i przy omawianiu zarzutów wysuwanych pod adresem oaz biskupi mieli być utwierdzeni w słuszności stawianych przez władze zarzutów.

⁴⁵ AGRŚ-Ż Lublin, RŚ-Ż, T., Anonimy i falsyfikaty 1980.

Godzina jedności podczas Dnia Wspólnoty w Tylmanowej – 18 sierpnia 1974 r. Na podium od lewej siedzą: bp Piotr Bednarczyk (sufragan tarnowski), kard. Karol Wojtyła, bp Tadeusz Błaskiewicz i ks. Franciszek Blachnicki.

Rzekomą ulotkę KWC rozesłano do księży dziekanów i proboszczów na Podhalu, w diecezji tarnowskiej i archidiecezji krakowskiej oraz do kurii biskupich w całym kraju wraz z komunikatem bp. Mariana Rechowicza w sprawie duszpasterstwa służby liturgicznej w diecezji lubaczowskiej. Pismo, pod którym znajdował się podpis biskupa, informowało: „Niniejszym powiadamiam P.T. Księży, że Biskupi na 175. Konferencji Plenarnej postanowili odciąć we wszystkich diecezjach Polski duszpasterstwo Służby Liturgicznej Ołtarza (Ministranci i Schola) od działalności i wpływów organizacji nieformalnej »Światło-Życie« i przekazać duszpasterstwo Służby Liturgicznej wyłącznie w ręce Referatów Diecezjalnych”⁴⁶.

Na majowej Konferencji Episkopatu wszyscy biskupi otrzymali w swoich przegródkach pismo zatytułowane *Zespół autorski św. Michała Archaniola* podpisane przez dr. Piotra Bogdanowicza i mgr. Stanisława Turka. W elaboracie po raz kolejny atakowano doktrynalną czystość materiałów formacyjnych stosowanych w oazach⁴⁷.

Wobec kilkuletnich działań SB, przed rozpoczęciem wakacyjnej akcji rekolekcyjnej w 1980 r. Ruch Światło-Życie znajdował się w bardzo trudnej sytuacji ze względu na nieprzychylną postawę części biskupów⁴⁸.

W związku z zagrożeniem jedności ruchu oazowego diecezjalni duszpasterze służby liturgicznej i moderatorzy ruchu spotkali się 18 czerwca 1980 r. w Krakowie. Podczas spotkania moderatorzy postanowili, że nie będą podejmowane akcje obrony przed zarzutami wysuwanymi oficjalnie ze strony Urzędu do spraw Wyznań oraz pochodzącymi z działań dezinformujących SB. Przyjęcie takiej linii byłoby bowiem faktycznym uleganiem inspiracjom SB. Głównym zadaniem moderatorów miało być natomiast odsłanianie całej wyrafinowanej taktyki oraz troska o obronę jedności Kościoła⁴⁹. Moderatorzy skierowali również pismo do bp. Rechowicza, informując go o rozsyłanym fałszyfikacie ulotki Krucjaty Wyzwolenia Człowieka wraz z pismem, na którym widnieje jego podpis. Krajowy Duszpasterz Służby Liturgicznej ks. Franciszek Blachnicki nigdy nie doczekał się jednak odpowiedzi i wyjaśnienia, czy podpis ów został spreparowany, czy też biskup faktycznie wydał taki komunikat. Kwestią do ustalenia pozostaje związek ze sprawą ks. Stanisława Skorodeckiego⁵⁰.

W 1980 r. SB rozpowszechniała trzystronicowe pismo podpisane: Diakonia Ewangelizacji Olimpiady Ruchu Światło-Życie przy Krajowym Duszpasterstwie Służby Liturgicznej Ołtarza. W piśmie atakowano jednocześnie ruch oazowy oraz ordynariusza przemyskiego bp. Ignacego Tokarczuka. Ulotka tendencyjnie przedstawiała wezwania papieża Jana Pawła II do pomocy chrześcijanom na Wschodzie. Ponadto nawiązywano do zbliżającej się rocznicy 1000-lecia chrztu Rusi (988–1988) i zachęcano do włączenia się do akcji ewangelizacyjnej na Ukrainie przez przysłanie swoich danych na adres centrum ruchu oazowego w Krościenku⁵¹.

⁴⁶ AGRŚ-Ż Lublin, Pismo do bp. Mariana Rechowicza w Lubaczowie podpisane dnia 18 VI 1980 r. przez diecezjalnych duszpasterzy służby liturgicznej i moderatorów Ruchu Światło-Życie.

⁴⁷ AGRŚ-Ż Lublin, *Próba oceny sytuacji...*, s. 7. Nie wyjaśniono, kim byli autorzy pisma i z jakich pobudek doszło do napisania przez nich elaboratu.

⁴⁸ AGRŚ-Ż Lublin, *Zespół RŚ-Ż, Zestawienie znanych faktów* [mps powielony].

⁴⁹ F. Blachnicki, *Godziny Taboru*, Carlsberg–Lublin 1989, s. 159.

⁵⁰ AIPN, 0639/39, „Oazy 1974–1975”, Informacje z jednostek terenowych, Wyciąg z informacji TW ps. „Wanda” z dnia 9 XII 1976 r., k. 204; *ibidem*, Pismo zastępcy naczelnika Wydziału IV KWMO w Rzeszowie mjr. St. Stypiola do naczelnika Wydziału IV Departamentu IV MSW w Warszawie z dn. 21 VI 1975 r., k. 160–167.

⁵¹ AGRŚ-Ż Lublin, R Ś-Ż, T. Anonimy i fałszyfikaty 1980.

Ks. Franciszek Blachnicki
przemawiający podczas
Drugiego Marszu Wyzwolenia
Narodów, Carlsberg,
zamek Hambach,
24–26 sierpnia 1984 r.

Szczytem działań dezintegracyjnych i dezinformujących wobec Ruchu i ks. Franciszka Blachnickiego było podłożenie fałszywego listu prymasowi Polski kard. Stefanowi Wyszyńskiemu. Bp Tadeusz Błaszkiewicz przekazał 3 maja 1981 r. na Jasnej Górze bp. Bronisławowi Dąbrowskiemu, sekretarzowi Episkopatu Polski, list do prymasa. W liście znajdowały się dwa załączniki:

- kopia listu ks. Blachnickiego do bp. Błaszkiewicza, z wyjaśnieniem w sprawie jego artykułu w numerze 24 „Domowego Kościoła”,

- kopia listu Anacleto Gianni, zamieszkałego w Rzymie, zapraszającego do siebie grupy oazowe.

Do złożonego chorobą prymasa dotarła jednak inna zawartość koperty. Zamiast listu z wyjaśnieniami ks. Blachnickiego dołączono spreparowany list ks. Blachnickiego do bp. Tokarczuka⁵². Pomimo próśb bp. Błaszkiewicza i ks. Blachnickiego nigdy nie udało się otrzymać kopii spreparowanego listu. List musiał mieć bardzo przykrą dla Prymasa treść, ponieważ odpisał on bp. Błaszkiewiczowi, że nie może nawet przyjąć jej do wiadomości⁵³. Ponadto do listu dołączono zapewne spreparowany tekst przemówienia ks. Franciszka Blachnickiego, którego wyjaśnienie znajdowało się w liście przekazanym przez bp. Błaszkiewicza. Odpowiedź księdza prymasa nie do końca bowiem odpowiada rzeczywistej treści przemówienia ks. Blachnickiego⁵⁴.

Mocne słowa pod adresem ks. Blachnickiego zawarte w odpowiedzi kardynała na tyle satysfakcjonowały SB, że już w kilka dni po śmierci prymasa Wyszyńskiego jego prywatny list do bp. Błaszkiewicza został powielony i rozpowszechniony przez SB w Polsce i za granicą⁵⁵. Przeciwno rozpowszechnianiu listu i z prośbą o wyjaśnienie sprawy kilkakrotnie zwracali się do prymasa Józefa Glempa bp Błaszkiewicz i ks. Blachnicki. Ks. Franciszek Blachnicki pytał wprost, w jaki sposób do listu bp. Błaszkiewicza przekazanego drogą urzędową przez Sekretarza Konferencji Episkopatu Polski mógł zostać dołączony fałszyfikat⁵⁶. Do dziś sprawa fałszyfikatu nie została ostatecznie wyjaśniona.

Wszystkie ilustracje pochodzą z Archiwum Głównego Ruchu Światło-Życie w Lublinie.

⁵² AGRŚ-Ż Lublin, RŚ-Ż, T. Sprawa „fałszyfikatu” listu Ks. F. Blachnickiego do ks. bp. I. Tokarczuka, List bp. Tadeusza Błaszkiewicza do Sekretariatu Konferencji Episkopatu Polski z dn. 25 VI 1981 r. Ks. Blachnicki napisał stosowne oświadczenie, iż nigdy nie zredagował ani nie wysłał żadnego pisma do bp. Ignacego Tokarczuka w Przemyślu (Oświadczenie ks. Franciszka Blachnickiego z dn. 8 VI 1981 r.).

⁵³ *Ibidem*, List Prymasa Polski Kardynała Stefana Wyszyńskiego do bp. Tadeusza Błaszkiewicza z dn. 9 V 1981 r.

⁵⁴ *Ibidem*.

⁵⁵ List bp. Tadeusza Błaszkiewicza do Sekretariatu Konferencji Episkopatu Polski z dn. 25 VI 1981 r.; List ks. Franciszka Blachnickiego do Prymasa Józefa Glempa z dn. 1 VIII 1981 r.

⁵⁶ List ks. F. Blachnickiego do ks. Prymasa Józefa Glempa z dn. 1 VIII 1981 r., s. 2.

Ks. Franciszek Blachnicki, ur. 24 marca 1921 r. w Rybniku, zm. 27 lutego 1987 r. w Carlsbergu (RFN), ksiądz, pastoralista, katechetyk i liturgista, założyciel Ruchu Światło-Życie i Chrześcijańskiej Służby Wyzwolenia Narodów.

W młodości działał w harcerstwie. W 1938 r. zdał maturę i wstąpił do wojska. Brał udział w kampanii wrześniowej 1939 r., a potem w Tarnowskich Górach prowadził działalność konspiracyjną. W marcu 1940 r. został aresztowany i wywieziony do obozu koncentracyjnego w Auschwitz. W marcu 1942 r. został skazany przez Niemców na karę śmierci przez ścięcie. Po prawie 5 miesiącach oczekiwania na wykonanie wyroku został ułaskawiony i karę śmierci zamieniono na 10 lat więzienia po zakończeniu wojny. W tym czasie przeżył niezwykle nawrócenie na osobową wiarę w Chrystusa. W latach 1942–1945 przebywał w różnych niemieckich obozach i więzieniach. Po zakończeniu II wojny światowej wstąpił do Wyższego Śląskiego Seminarium Duchownego w Krakowie. 25 czerwca 1950 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Jako wikariusz w pracy duszpasterskiej zwracał szczególną uwagę na formowanie grup elitarnych. Wypracował metodę dziecięcych rekolekcji zamkniętych (Oaza Dzieci Bożych). W latach 1954–1956, w okresie wysiedlenia biskupów śląskich, uczestniczył w pracach „tajnej kurii” w Katowicach.

Od roku 1957 rozpoczął społeczną akcję przeciwalkoholową pod nazwą „Krucjata Wstrzemięźliwości”, której centralę w Katowicach władze państwowe zlikwidowały 29 sierpnia 1960 r. i aresztowały ks. Blachnickiego. W październiku 1961 r. ks. Blachnicki podjął dalsze studia na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim (licencjat, doktorat, habilitacja). Od 1967 r. był Krajowym Duszpasterzem Służby Liturgicznej. Wypracował koncepcję i metody posoborowej formacji służby liturgicznej. W 1963 r. podjął na nowo prowadzenie rekolekcji oazowych. Metodę piętnastodniowych rekolekcji przeżyciowych zastosował stopniowo do różnych grup młodzieży, dorosłych i całych rodzin. Opracował podręczniki do prowadzenia rekolekcji oraz pomoce formacyjne do pracy w ciągu roku w małych grupach w parafiach. Dzięki takiej formacji oazy rozwinęły się w ruch, zwany dziś Ruchem Światło-Życie. Ruch oazowy rozwijał się bardzo dynamicznie, gromadząc w 1970 r. 1000 uczestników rekolekcji wakacyjnych. W roku 1975 w rekolekcjach wzięło już udział 14 tysięcy osób, a w 1981 r. 45 tysięcy osób. Ogromna dynamika Ruchu sprawiła, że stał się on jedynym tego typu zjawiskiem w całym bloku komunistycznym.

W okresie „Solidarności” ks. Blachnicki powołał do istnienia Niezależną Chrześcijańską Służbę Społeczną, mającą upowszechniać ideę „Prawda – Krzyż – Wyzwolenie”, tzn. działać w duchu chrześcijańskiej nauki społecznej i ruchu wyzwolenia bez przemocy. 10 grudnia 1981 r. wyjechał do Rzymu. Nie mógł wrócić z powodu ogłoszenia stanu wojennego w Polsce, w 1982 r. osiadł w ośrodku polskim „Marianum” w Carlsbergu i rozpoczął organizowanie Międzynarodowego Centrum Ewangelizacji Światło-Życie. Prowadził w nim pracę duszpasterską wśród polskich emigrantów. Kontynuując pracę społeczno-wyzwoleńczą, wydawał biuletyn „Prawda – – Krzyż – Wyzwolenie”, a w czerwcu 1982 r. założył Chrześcijańską Służbę Wyzwolenia Narodów – stowarzyszenie skupiające Polaków i przedstawicieli innych narodów Europy Środkowo-Wschodniej wokół idei suwerenności wewnętrznej i jedności narodów w walce o wyzwolenie.